

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра перекладознавства імені Миколи Лукаша

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
іноземних мов
Світлана ВІРОТЧЕНКО
“30” червня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Військовий переклад

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
освітня програма

другий (магістерський) рівень

В – Культура, мистецтво та гуманітарні науки

В11 Філологія

Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова; Німецька мова та література і переклад та англійська мова; Французька мова та література і переклад та англійська мова; Переклад (китайська та англійська мови); Переклад (іспанська та англійська мови); Усний переклад і міжкультурна комунікація (англійська та друга західноєвропейська мова)

спеціалізація

В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; В11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька; В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; В11.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша - китайська; В11.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

вид дисципліни

за вибором

факультет

іноземних мов

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету іноземних мов

“30” червня 2025 року, протокол № 8

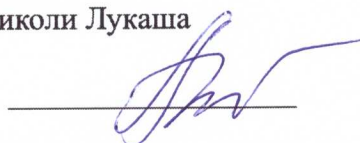
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Котляров Дмитро Миколайович, старший викладач ЗВО кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.

Програму схвалено на засіданні кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.

“27” червня 2025 року, протокол № 17

Завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша

Олександр РЕБРІЙ

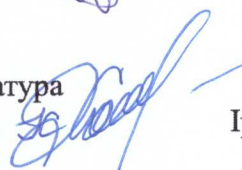
Програму погоджено з гарантами освітніх (професійних/наукових) програм:

Гарант освітньої програми Англійська мова та література
і переклад та друга іноземна мова

Антоніна ІВАХНЕНКО

Гарант освітньої програми Німецька мова та література
і переклад та англійська мова

Ірина ХОЛМОГОРЦЕВА

Гарант освітньої програми Французька мова та література
і переклад та англійська мова

Ірина РУДНЄВА

Гарант освітньої програми
Переклад (китайська та англійська мови)

Світлана ВІРОТЧЕНКО

Гарант освітньої програми
Переклад (іспанська та англійська мови)

Тетяна БОЧАРНИКОВА

Гарант освітньої програми Усний переклад і
міжкультурна комунікація (англійська та
друга західноєвропейська мова)

Олександр РЕБРІЙ

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов

“30” червня 2025 року, протокол № 7

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

Анна КОТОВА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Теорія міжкультурної комунікації» складена відповідно до освітньо-професійних програм:

Денна форма навчання:

Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова; Німецька мова та література і переклад та англійська мова; Французька мова та література і переклад та англійська мова; Переклад (китайська та англійська мови); Переклад (іспанська та англійська мови); Усний переклад і міжкультурна комунікація (англійська та друга західноєвропейська мова).

Другий (магістерський) рівень.

Спеціальності B11 Філологія

Спеціалізація: B11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; B11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька; B11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; B11.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська; B11.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування первинних військово спеціальних знань щодо структури збройних сил, воєнно-політичного і військово-технічного співробітництва, формування і розвинення навичок усного (послідовного/ з аркуша) перекладу, створення активного білінгвального лексико-термінологічного мінімуму в обсязі 850 одиниць на репродуктивному і рецептивному рівнях відповідно, розвиток смислового і механічного запам'ятовування (тренування оперативної слухової і зорової пам'яті), формування спеціальних перекладацьких навичок і умінь.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- сформувати первинні військово спеціальні знання в рамках запланованих тем;
- удосконалити навички усного (послідовного/з аркуша) перекладу в обох напрямках;
- сформувати активний білінгвальний лексико-термінологічний мінімум на репродуктивному і рецептивному рівнях відповідно;
- покращити смислове та механічне запам'ятовування;
- удосконалити спеціальні перекладацькі навички і вміння.

1.3. Кількість кредитів:

Денна форма навчання: 3,0

1.4. Загальна кількість годин:

Денна форма навчання: 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
Дисципліна за вибором
Денна форма навчання
Рік підготовки
1-й
Семестр
1-й

Лекції
18 год.
Практичні, семінарські заняття
6 год.
Лабораторні заняття
-
Самостійна робота
66 год.
Індивідуальні завдання
-

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

– формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних і соціальних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Здатність генерувати та втілювати на практиці або в дослідницькій діяльності нові ідеї (креативність).

– формування наступних фахових компетентностей:

ФК3. Здатність до критичного осмислення історичних надбань, новітніх досягнень та перспектив розвитку філологічної науки.

ФК6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК7. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

1.7 Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості освіти та/або дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН12. Дотримуватися правил академічної доброчесності, норм поведінки й моралі в міжособистісних та професійних стосунках.

ПРН16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

1.8. Пререквізити:
Диплом бакалавра філології, комплекс практичних та теоретичних дисциплін перекладацького циклу

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Військовий переклад

Тема 1. Стрілецька зброя

Тема 2. Ракетно-артилерійське озброєння

Тема 3. Бронетанкова техніка

Тема 4. Авіаційна техніка та озброєння

Тема 5. Техніка та озброєння ППО. Засоби зв'язку

Тема 6. Види бойових дій

3. Структура навчальної дисципліни

денна форма						
Назви тем	усього	у тому числі				
		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Стрілецька зброя	15	3	1			11
Тема 2. Ракетно-артилерійське озброєння	15	3	1			11
Тема 3. Бронетанкова техніка	15	3	1			11
Тема 4. Авіаційна техніка та озброєння	15	3	1			11
Тема 5. Техніка та озброєння ППО. Засоби зв'язку	15	3	1			11
Тема 6. Види бойових дій	15	3	1			11
Разом за розділом 1	90	18	6			66
Усього годин	90	18	6			66

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Стрілецька зброя	3
2.	Ракетно-артилерійське озброєння	3
3.	Бронетанкова техніка	3
4.	Авіаційна техніка та озброєння	3
5.	Техніка та озброєння ППО. Засоби зв'язку	3

6.	Види бойових дій	3
	Разом	18

5. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1.	Стрілецька зброя	1
2.	Ракетно-артилерійське озброєння	1
3.	Бронетанкова техніка	1
4.	Авіаційна техніка та озброєння	1
5.	Техніка та озброєння ППО. Засоби зв'язку	1
6.	Види бойових дій	1
	Разом	6

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	Форма контролю
1.	Підготовка до лекцій, робота з конспектом та теоретичною літературою	5	Винесено на підсумковий контроль
2.	Виконання вправ на засвоєння лексико-термінологічного мінімуму	15	Винесено на підсумковий контроль
3.	Виконання вправ для формування необхідних навичок усного послідовного перекладу (Short consecutive).	15	Винесено на підсумковий контроль
4.	Виконання вправ для формування необхідних навичок усного послідовного перекладу (Long consecutive) з використання перекладацького скоропису.	15	Винесено на підсумковий контроль
5.	Повторення теоретичної частини занять. Складання поняттєвих схем.	5	Винесено на підсумковий контроль
6.	Перегляд відео/аудіоматеріалів англійською мовою (новини, звіти, виступи військових, інтерв'ю).	5	Винесено на підсумковий контроль
7.	Виконання вправ на розвиток пам'яті.	6	Винесено на підсумковий контроль
	Разом	66	

7. Індивідуальне завдання

Не передбачено

8. Методи навчання

I. Методи, які використовує викладач:

- 1) демонстрація;
- 2) пояснення;
- 3) організація самостійного пошуку інформації студентами;
- 4) контроль.

II. Методи, які використовує студент:

- 1) ознайомлення;
- 2) осмислення;
- 3) відпрацювання.
- 4) самоконтроль.

9. Методи контролю

1. Метод усного контролю: індивідуальне й фронтальне опитування.
2. Метод самоконтролю.

10. Схема нарахування балів

Робота в семестрі				Залікова робота	Сума
Відвідування занять	Переклад «з аркушу»	Індивідуальне завдання	Разом	Усний послідовний переклад	
15	45	Не передбачено	60	40	100

Форми контролю:

Протягом семестру – переклад з аркушу (на скролері)

На заліку – усний послідовний переклад.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни за роботу в семестрі.

А. Критерії оцінювання усного перекладу (з аркушу):

1. Перший тип (1,0 штрафного балу) – помилки, що призводять до повного викривлення змісту речення (синтагми) або змінюють його на протилежний. Вилучення речення або синтагми.
2. Другий тип (0,5 штрафного балу) – помилки, що призводять до часткового викривлення змісту оригіналу, але зберігають когерентність речення. Часткове вилучення інформації на рівні несуттєвих елементів змісту. Термінологічні помилки.
3. Третій тип (0,1 штрафного балу) – лексико-граматичні, стилістичні та орфографічні помилки, що не впливають на сприйняття речення.

Отримані студентом штрафні бали за усний переклад “з аркушу” відповідають певній оцінці за п’ятибальною шкалою (див. таблицю 1). Для перетворення цієї оцінки у 45-бальну шкалу, згадану оцінку необхідно помножити на 9 (наприклад, студент одержав 3,9 штрафних балів, за таблицею 1 це відповідає оцінці (3,1), тобто, (27,9) балам за 45-бальною шкалою (3,1 x 9)).

Таблиця 1. Перетворення штрафних балів у п’ятибальну оцінку

Шкала оцінювання письмових поточних контрольних/залікових/екзаменаційних робіт

«відмінно»

Кількість штрафних балів	0	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,1
Оцінка	5,0	5,0	4,9	4,9	4,8	4,8	4,7	4,7	4,6	4,6	4,5	4,5

«добре»

Кількість штрафних балів	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9	2,0	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5	2,6	2,7	2,8	2,9	3,0	3,1
Оцінка	4,4	4,4	4,3	4,3	4,2	4,2	4,1	4,1	4,0	4,0	3,9	3,9	3,8	3,8	3,7	3,7	3,6	3,6	3,5	3,5

«задовільно»

Штрафних балів	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	3,7	3,8	3,9	4,0	4,1	4,2	4,3	4,4	4,5	4,6	4,7	4,8	4,9	5,0	5,1
Оцінка	3,4	3,4	3,3	3,3	3,2	3,2	3,1	3,1	3,0	3,0	2,9	2,9	2,8	2,8	2,7	2,7	2,6	2,6	2,5	2,5

«незадовільно»

Штрафних балів	5,2	5,3	5,4	5,5	5,6	5,7	5,8	5,9	6,0	6,1	6,2	6,3	6,4	6,5	6,6	6,7	6,8	6,9	7,0	7,1	7,2	7,3	7,4	7,5
Оцінка	2,4	2,4	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0

Штрафних балів	7,6	7,7	7,8	7,9	8,0	8,1	8,2	8,3	8,4	8,5	8,6	8,7	8,8	8,9	9,0	9,1	9,2	9,3	9,4	9,5	9,6	9,7	9,8	9,9
Оцінка	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6

Бали	10,0	10,1	10,2	10,3	10,4	10,5	10,6	10,7	10,8	10,9	11,0	11,1	11,2	11,3	11,4	11,5	11,6	11,7	11,8	11,9	12,0	12,1	12,2
Оцінка	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5

Бали	12,3	12,4	12,5	12,6	12,7	12,8	12,9	13,0	13,1	13,2	13,3	13,4	13,5	13,6	13,7	13,8	13,9	14,0	14,1	14,2	14,3	14,4	14,5
Оцінка	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3

Бали	14,6	14,7	14,8	14,9	15,0
Оцінка	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3

Б. Критерії оцінювання відвідування занять протягом семестру

Кількість відвіданих занять	1	2	3	4	5	6
Бали	1	2	3	5	7	9
Кількість відвіданих занять	7	8	9	10	11	12
Бали	10	11	12	13	14	15

Схема нарахування балів за залікову роботу:

Бали за залікову роботу студента нараховуються відповідно до результатів усного послідовного перекладу (40 б.).

В. Критерії оцінювання усного перекладу (послідовного):

1. Перший тип (1,0 штрафного балу) – помилки, що призводять до повного викривлення змісту речення (синтагми) або змінюють його на протилежний. Вилучення речення або синтагми.
2. Другий тип (0,5 штрафного балу) – помилки, що призводять до часткового викривлення змісту оригіналу, але зберігають когерентність речення. Часткове вилучення інформації на рівні несуттєвих елементів змісту. Термінологічні помилки.
3. Третій тип (0,1 штрафного балу) – лексико-граматичні, стилістичні та орфографічні помилки, що не впливають на сприйняття речення.

Отримані студентом штрафні бали за усний послідовний переклад відповідають певній оцінці за п’ятибальною шкалою (див. таблицю 1). Для перетворення цієї оцінки у 40-бальну шкалу, згадану оцінку необхідно помножити на 8 (наприклад, студент одержав 3,9 штрафних балів,

за **таблицею 1** (див. вище) це відповідає оцінці (3,1), тобто, (24,8) балам за 40-бальною шкалою (3,1 x 8)).

Загальна оцінка з дисципліни встановлюється шляхом додавання значень **А, Б і В**.
Отримане число треба округлити до цілих.

Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

- онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою, дотичною до змісту навчальної дисципліни;
- участь у сертифікованих тренінгах і семінарах, присвячених темам, дотичним до змісту навчальної дисципліни;
- сертифіковані програми за тематикою, дотичною до змісту навчальної дисципліни, проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Рішення ухвалюється комісією факультету на підставі поданого пакета документів від здобувача освіти.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 - 100	відмінно	зараховано
70 - 89	добре	
50 - 69	задовільно	
1 - 49	незадовільно	не зараховано

11. Рекомендована література

Основна література

1. Акульшин О.В., Балабін В.В., Білан М.Б., Ольховой І.О. Українсько-французько-англійський словник зовнішніх зв'язків, стратегії та безпеки / За ред. В.В.Балабіна — Голови ред. комітету від України. — К.: Логос, 2006. — 240 с.
2. Балабін В.В. Основи військового перекладу: (Англ. мова): Навч. посіб. — К.: Логос, 2004. — Ч. I. — 208 с.
3. Балабін В.В., Лісовський В.М. Робоча навчальна програма з дисципліни "Основи військового перекладу". — К.: ВІКНУ, 2005. — 15 с.
4. Дзюба М.Т., Жарков Я.М., Онищук М.І., Ольховой І.О. Нарис теорії і практики інформаційних операцій: Навч. посіб.; За заг. ред. В.В. Балабіна. — К.: ВІТІ НТУУ «КПІ», 2006. — 472 с.
5. Довідник НАТО. — NATO: Office of Information and Press, Brussels, Belgium, 2001. — 608 с.
6. Жукова А., Сергієнко Т., Шоптенко В. Історичні передумови та розвиток військового перекладу: від витоків до сучасних підходів. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2025. Том 13, № 2. С. 48-52.

7. Котляров Д. М. Навчання перекладу суспільно-політичної лексики майбутніх перекладачів. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, 2025. № 101. С. 133-138.

Допоміжна література

1. Закон України "Про Збройні Сили України". — Відомості Верховної Ради України від 01.12.2000. — № 48, ст. 410.
2. Закон України "Про основи національної безпеки України". — Відомості Верховної Ради України від 26.09.2003. — № 39, ст. 351.
3. Методичний посібник щодо використання топографічних карт НАТО в ЗСУ в рамках «Партнерство заради миру» / За заг.керів. г-л м-ра В.М. Жигуліна. — К., 2001. — 96 с.
4. Нелюбин Л.Л., Дормидонтов А.А., Васильченко А.А. Учебник военного перевода: Английский язык. Общий курс. / Под ред. Л.Л. Нелюбина. — М.: Воениздат, 1981. — 444 с. Нелюбин Л.Л., Дормидонтов А.А., Васильченко А.А. Учебник военного перевода: Английский язык. Специальный курс. / Под ред. Л.Л. Нелюбина. — М.: Воениздат, 1984. — 440 с.
5. Нишпорко Ю.І. Безпека колективна // Юридична енциклопедія: В 6 т. — К.: Українська енциклопедія, 1999. — Т.1: А – Г. — 672 с.
6. Освітньо-кваліфікаційна характеристика підготовки спеціаліста з військового перекладу / Балабін В.В., Ольховой І.О, Дмитрук С.Ф. та ін. — К.: ВІКНУ, 2000. — 27 с.

12. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://sill-www.army.mil>
2. <http://users.belgacom.net>
3. <http://www.academyadmissions.com>
4. <http://www.army.mil>